

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/31/2018
Identifikačné číslo spisu: 2016200656
Dátum vydania rozhodnutia: 29.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2016200656.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: F. C., nar. XX.X.XXXX, bytom D., zastúpený advokátom JUDr. Ondrejom Krempaským, so sídlom v Bratislave, Račianska 66, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava 1, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5.10.2016, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/30/2016-40 zo dňa 12. februára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/30/2016-40 zo dňa 12. februára 2018 m e n í t a k, že rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5. októbra 2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Žalobcovi proti žalovanej priznáva nárok na náhradu trov konania pred krajským súdom a na náhradu kasačného konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“ alebo „správny súd“) rozsudkom č. k. 43Sa/30/2016-40 zo dňa 12. februára 2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5.10.2016, ako aj rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6.7.2016 a postup im predchádzajúci, žiadajúc, aby súd napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal.

2.1 Z odôvodnenia uvedeného rozsudku vyplýva, že krajský súd z administratívneho spisu mal preukázané, že Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6.7.2016 podľa ust. § 65 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnom poistení) zamietla žiadosť žalobcu o starobný dôchodok z dôvodu, že nespĺnil podmienku potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia na vznik nároku na starobný dôchodok. Na základe odvolania žalobcu proti prvostupňovému správne rozhodnutia generálny riaditeľ žalovanej podľa § 218 ods. 2 zákona o sociálnom poistení rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5.10.2016 odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovni potvrdil.

2.2. Krajský súd z potvrdenia Ministerstva vnútra SR č. SPOU-OSZ-720-08/2016-VZ z 11.5.2016 zistil, že žalobcovi bol od 1.6.2010 priznaný výsluhový dôchodok, pričom mu bola zhodnotená doba výkonu základnej vojenskej služby od 2.4.1973 do 28.3.1975 v III. pracovnej kategórii, doba služobného pomeru príslušníka Zboru ozbrojenej ochrany železníc od 1.2.1983 do 28.5.1992 v III. pracovnej kategórii, doba služobného pomeru príslušníka železničnej polície od 29.5.1992 do 31.5.2010 v III. pracovnej kategórii; služobný pomer žalobcu nebol ukončený z dôvodu racionalizačných a organizačných opatrení a nebol ukončený ani z dôvodu trvalej straty spôsobilosti vykonávať prácu vzhľadom na jeho zdravotný stav.

3. Krajský súd zákonnosť žalobou napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu a konania im predchádzajúceho preskúmal v intenciách ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v platnom znení citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 65 ods. 1, 2, v spojení s § 60 ods. 2, § 255 ods. 5 uvedeného zákona, postupom podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (SSP) a dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby.

4. Krajský súd poukazom na to, že z potvrdenia Ministerstva vnútra SR č. SPOU-OSZ-720-08/2016-VZ z 11.5.2016 vyplýva, že žalobcovi bol od 1.6.2010 priznaný výsluhový dôchodok, pričom mu bola zhodnotená doba výkonu základnej vojenskej služby od 2.4.1973 do 28.3.1975 v III. pracovnej kategórii, doba služobného pomeru príslušníka Zboru ozbrojenej ochrany železníc od 1.2.1983 do 28.5.1992 v III. pracovnej kategórii, doba služobného pomeru príslušníka železničnej polície od 29.5.1992 do 31.5.2010 v III. pracovnej kategórii, pričom služobný pomer žalobcu podľa údajov uvedených vo vyššie uvádzanom potvrdení nebol ukončený z dôvodu racionalizačných a organizačných opatrení a nebol ukončený ani z dôvodu trvalej straty spôsobilosti vykonávať prácu vzhľadom na jeho zdravotný stav, konštatoval, že v danej veci bolo zistené, že žalobca k 31.5.2016 získal 4 175 dní obdobia dôchodkového poistenia, čo s poukazom na ust. § 60 ods. 10 zák. č. 461/2003 Z. z. predstavuje 11 rokov a 160 dní obdobia dôchodkového poistenia.

5. Podľa názoru správneho súdu, pokiaľ žalobca získal dobu služby v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, tak zápočet doby výkonu služby policajta v tomto rozsahu nie je možné hodnotiť pre výšku starobného dôchodku žalobcu zo všeobecného systému sociálneho poistenia a jeho vylúčenie v uvedenom rozsahu je v súlade s § 60 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení. Uviedol, že dostatočným spôsobom bolo preukázané, že pre výšku výsluhového dôchodku sa žalobcovi zhodnotilo celé obdobie trvania profesionálnej služby, t.j. v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu. Správny súd upriamil pozornosť na to, že posúdenie dôchodkového nároku osoby, ktorej vznikol nárok na dávku totožného charakteru tak zo všeobecného, ako aj z osobitného systému sociálneho poistenia si vyžaduje spoluprácu nositeľov sociálneho poistenia oboch systémov a vzájomné poskytovanie si informácií, avšak cieľom právnej úpravy bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení), výsluhový dôchodok policajtov plnil funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru ako dávka sociálneho zabezpečenia, existujúca či už samostatne, alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení). Podľa názoru správneho súdu nebolo preukázané, že by žalobca bol nejakým spôsobom, za okolností a stavu, ktoré nastali v jeho prípade, diskriminovaný, pretože žalobcovi bolo zhodnotené celé obdobie služby v osobitnom systéme (na určenie sumy priznanej dávky bola žalobcovi zhodnotená doba

služobného pomeru v rozsahu 29 rokov a 123 dní), a preto nebol dôvod mu hodnotiť toto obdobie aj v rámci všeobecného systému sociálneho poistenia, poukazom na ust. § 60 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení.

6. Správny súd zdôraznil, že pri posudzovaní spornej doby dôchodkového poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia treba vychádzať zo všeobecnej zásady, že ak niektoré obdobie poistenia v osobitnom systéme nebolo zhodnotené pre výšku dôchodku z osobitného systému (výsluhový dôchodok), potom takéto obdobie musí byť zhodnotené vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, poukazom na to, že zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení výsluhový dôchodok priznaný podľa zákona č. 328/2002 Z. z. plnil funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia ako dávka existujúca či už samostatne alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení. Správny súd konštatoval, že z ust. § 60 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení vyplýva, že v prípade ak policajt vykonával profesionálnu službu v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, doba jeho služby by sa vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia nemala hodnotiť, čo je aj prípad žalobcu. Vo vzťahu k argumentácii žalobcu poukazom na rozsudky Najvyššieho súdu SR (č. k. 9So/108/2012, 9So/138/2011 a 9So/74/2014) správny súd ju považoval za nedôvodnú, keď v týchto rozsudkoch išlo o inú skutkovú a právnu situáciu ako v prípade žalobcu.

7. Správny súd žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol postupom podľa § 190 SSP.

8. O trovách konania krajský súd rozhodol tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal, nakoľko jej žiadne trovy konania nevznikli.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu proti rozsudku krajského súdu

9. Proti rozsudku krajského súdu v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť žalobca. Navrhoval, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/30/2016-40 zo dňa 12. februára 2018 zmenil tak, že zruší rozhodnutie žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5.10.2016, spolu s prvostupňovým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6.7.2016 a vec vráti Sociálnej poisťovni ústredie na nové konanie. Alternatívne žiadal, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/30/2016-40 zo dňa 12. februára 2018 zrušil a vec mu vrátil na nové konania. Súčasne žiadal priznať náhradu trov konania v plnej výške.

10.1 V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalobca namietal, že krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, keď pri posudzovaní zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ako aj prvostupňového rozhodnutia sa odklonil od rozhodovacej praxe, pričom tento odklon od právneho názoru už vysloveného kasačným súdom krajský súd riadne nezdôvodnil, resp. judikatúru nebral do úvahy vôbec v zmysle § 440 písm. h/ SSP. Žalobca ďalej namietal, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, keď na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval právnu normu podľa § 440 písm. g/ SSP.

10.2 Žalobca, poukazom na skutkové okolnosti danej veci uviedol, že vo svojej žiadosti sa nedomáhal priznania starobného dôchodku z titulu tzv. kategórií, ale z titulu tej skutočnosti, že splnil jednak dobu dôchodkového poistenia stanovenú v § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., a jednak že dňom 31.5.2016 dovŕšil fyzický vek stanovený v § 65 ods. 2 uvedeného zákona a to 62 rokov. Žalobca namietal, že krajský súd dospel k nesprávnemu záveru, keď zákonné ustanovenia § 60 ods. 2, § 65 ods. 1, 2 a § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z., ktoré citoval, nie sú aplikovateľné na skutkové zistenia, ktoré v bode 5 rozsudku uvádza ako dôvody, pre ktoré žalobu zamietol. Výtýkal krajskému súdu, že napriek žalovanej námietke, že rozhodnutia žalovaného boli vydané v rozpore s článkom 33 ods. 2 Dohovoru 128, k tejto námietke nevyslovil žiaden právny názor a svoje rozhodnutie oprel výlučne o vnútroštátnu právnu úpravu, čím sa správny súd stotožnil so závermi žalovaného, ktorý rovnako ako súd sa touto námietkou

a právnym názorom žalobcu nezaoberal. Žalobca podčiarkol, že právny názor správneho súdu nemá oporu nielen v citovaných právnych predpisoch, ale nemá oporu ani v judikatúre najvyššieho súdu, ktorá k aplikácii týchto právnych predpisov aj v kontexte s článkom 33 a ods. 2 Dohovoru 128 dáva jednoznačný ústavné konformný výklad v súlade s článkom 39 Ústavy Slovenskej republiky.

10.3. Žalobca namietal, že zo strany správneho súdu ide o zjavne účelový záver nezodpovedajúci dikcií citovaných ustanovení, v ktorej súvislosti dal do pozornosti rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7So 138/2011 z 15. 8. 2012, 7So 16/2016 zo dňa 28. 6. 2017, 7So 19/2017 zo dňa 4. 7. 2017. Ďalej žalobca uviedol, že v súlade článkom 33 ods. 2 Dohovoru 128 a na ňom založenej judikatúre najvyššieho súdu nežiadal priznanie starobného dôchodku aj za dobu, ktorá mu už bola zhodnotená. Žiadal o priznanie starobného dôchodku, za dobu ktorá mu nebola zhodnotená pri priznaní výsluhového dôchodku, t. j. za dobu 11 rokov a 160 dní obdobia dôchodkového poistenia, vychádzajúc z toho, že celkovou dobou poistenia je doba vo všetkých systémoch, a preto považuje aj druhú podmienku pre vznik nároku na starobný dôchodok za splnenú. Žalobca zdôraznil, že je v rozpore s § 62 ods. 1 zákona o sociálnom poistení právny názor, že žalobca nesplnil podmienku celkovej doby poistenia. Vytýkal žalovanému a aj správneho súdu, že zamieňajú posudzovanie celkovej doby dôchodkového poistenia so spôsobom výpočtu pomernej čiastky starobného dôchodku za to obdobie z celkovej doby dôchodkového poistenia, ktoré nebolo hodnotené pri priznávaní výsluhového dôchodku. Žalobca mal za to, že neexistoval zákonný dôvod žalovaného na zamietnutie žiadosti žalobcu o priznanie starobného dôchodku. Dôvodil, že v zmysle článku 32 ods. 2 Dohovoru 128 žalovaný nebol oprávnený nepriznať starobný dôchodok. V súlade s článkom 33 ods. 2 Dohovoru 128 bol oprávnený len starobný dôchodok krátiť.

10.4. Žalobca tiež namietal, že zo strany správneho súdu došlo k nesprávne použitiu právneho predpisu, a preto vec nebola posúdená správne po právnej stránke, keďže žalobca splnil zákonné podmienky pre priznanie starobného dôchodku podľa § 65 ods. 1 v zákona o sociálnom poistení a z ustanovení § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 tohto zákona jednoznačne vyplýva, že priznanie výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z. z. nevyklučuje, aby obdobie výkonu služby colníka nebolo považované za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení. Ďalej žalobca zdôraznil, že rozsudok správneho súdu nie je ani v súlade s judikatúrou najvyššieho súdu, ktorá je pomerne rozsiahla a dáva odpoveď na všetky právne otázky, ktoré správny súd bez bližšieho zdôvodnenia posúdil odlišne. Vyslovil názor, že správny súd judikatúrou, na ktorú v správnej žalobe poukázal, sa vysporiadal neštandardne. Namietal, že tento záver nie je možné preskúmať, pretože súd ani len neuviedol, v čom je skutková a právna situácia iná. Uviedol, že rozsudky, na ktoré poukázal v podanej žalobe, ako aj v kasačnej sťažnosti a celá rada ďalších, svedčí o tom, že rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu pokiaľ ide o posudzovanie nároku výsluhových dôchodcov jednoznačne je ustálená a tieto dávajú jednoznačnú odpoveď na aplikáciu právnych predpisov, ktorú svojím rozsudkom bez kvalifikovaného zdôvodnenia Krajský súd v Trnave odmietol. Vytýkal krajskému súdu, že v rozsudku nie sú uvedené také skutočnosti, taká argumentácia, ktorá by odôvodňovala odklon od judikatúry najvyššieho súdu, ako aj, že správny súd pri právnom posúdení veci nebral do úvahy judikatúru, rozhodol s ňou v rozpore a taktiež nebral do úvahy článok 33 ods. 2 Dohovoru 128, v ktorej súvislosti tiež poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR 9So 15/2016 zo dňa 28. 2. 2018.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobcu

11. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila. S dôvodmi, ktorými žalobca v kasačnej sťažnosti namietal nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, nesúhlasila. Navrhovala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu zamietol.

12. V dôvodoch vyjadrenia žalovaná vyslovila názor, že správny súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej. Uviedla, že sa naďalej pridrižiava svojho písomného vyjadrenia k správnej žalobe zo dňa 20. júla 2017, v ktorom sú uvedené dôvody, pre ktoré bola žalobcovi zamietnutá žiadosť o starobný dôchodok. Trvala na vecnej správnosti napadnutého

rozhodnutia žalovanej ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6. júla 2016 a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5. októbra 2016.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), v rozsahu námietok žalobcu uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná.

14. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/30/2016-40 zo dňa 12. februára 2018, ktorým správny súd podľa ustanovenia § 190 SSP zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5.10.2016 a postup mu predchádzajúci.

15. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

16. Predmetom preskumavacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X. zo dňa 5.10.2016, ktorým ako odvolací správny orgán podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. odvolanie žalobcu zamietol a potvrdil prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovni ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6.7.2016. Uvedeným rozhodnutím správny orgán prvého stupňa podľa ust. § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov zamietol žiadosť žalobcu o starobný dôchodok z dôvodu, že nespĺnil podmienku potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia na vznik nároku na starobný dôchodok.

17. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP). Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi (§ 203 ods.1,2 SSP). Ak to nie je v rozpore s účelom správneho súdnictva, môže správny súd i bez návrhu doplniť dokazovanie vykonané orgánom verejnej správy (§ 204 SSP).

18. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom

prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

19. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

20. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého žalobou nevykonal v súlade s platnou právnou úpravou zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, náležite neodôvodnil. Najvyšší súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím pri aplikácii zákonnej úpravy uvedeného zákona postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k inému záveru ako krajský súd, a to že námietky žalobcu uvedené v žalobe spochybňujú vecnú správnosť a zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

21. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

22. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

23. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I. ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I. ÚS 10/98)“. (I. ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného

súdu tiež kladie dôraz na to, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04).

24. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

25. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

26. Z uvedených článkov ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

27. V danej súvislosti kasačný súd dáva tiež do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07, v ktorom ústavný súd konštatuje: „Ústavný súd SR už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“.

28. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd v kasačnom konaní pri prieskume zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu zameril svoju pozornosť námietkam sťažovateľa - žalobcu, ktorými namietal, že krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§ 440 písm. h/ SSP), a že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 písm. g/ SSP). Nesprávne posúdenie veci sťažovateľ videl v tom, že správny súd v danom prípade nesprávne aplikoval ustanovenia § 60 ods. 2, § 65 ods. 1, 2 a § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z., zákona o sociálnom poistení v platnom znení, nerešpektujúc právnú úpravu ustanovenú v článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128.

29. Posúdenie splnenia zákonných podmienok rozsahu potrebnej doby pre vznik nároku na starobný dôchodok žalobcu, bolo potrebné vychádzať zo znenia zákona o sociálnom poistení účinného v čase žalobcom uplatneného nároku na starobný dôchodok, t.j. k 1.6.2016.

30. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a konanie vo veciach sociálneho poistenia. Tento zákon sa nevzťahuje na príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchrannej služby, colníkov 1a) (ďalej len "policajti"), profesionálnych vojakov ozbrojených síl, 1b) vojakov mimoriadnej služby 1c) (ďalej len "profesionálny vojak"), ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným predpisom, 2) ak tento zákon neustanovuje inak (§ 1 ods. 1, 3).

31. Podľa § 6 ods. 1, 2, 3 zákona č. 461/2003 Z. z. poistenec podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá je nemocensky poistená, dôchodkovo poistená alebo poistená v nezamestnanosti podľa tohto zákona. Poistenec podľa tohto zákona je na účely dôchodkového poistenia aj fyzická osoba, ktorá získala obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 2, 4 a 5. Poistencom patria práva pri výkone sociálneho poistenia rovnako v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v sociálnom zabezpečení ustanovenou osobitným zákonom (Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon)).

32. Podľa § 65 ods. 1, 2, zákona č. 461/2003 Z. z. poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak.

33. Podľa § 60 ods. 1, 2, zákona č. 461/2003 Z. z. obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období uvedených v § 140 bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak. Ak zamestnávateľ nesplnil povinnosť platiť a odvádzať poistné na dôchodkové poistenie, podmienka zaplatenia poistného na dôchodkové poistenie u zamestnanca sa považuje za splnenú; to neplatí, ak si túto povinnosť nesplnil zamestnávateľ uvedený v § 7 ods. 2 alebo zamestnávateľ za zamestnanca, ktorý je štatutárnym orgánom zamestnávateľa a má najmenej 50% účasť na majetku zamestnávateľa alebo ktorý je členom štatutárneho orgánu zamestnávateľa a má najmenej 50% účasť na majetku zamestnávateľa. Obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie policajti a profesionálny vojak nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu (Zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu (§ 40 až 45 a § 101 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov).

34. Podľa § 255 ods. 1, 5 zákona č. 461/2003 Z. z. (1) Za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak. Na hodnotenie náhradnej doby ako obdobia dôchodkového poistenia od 1. augusta 2006 sa nevyžaduje splnenie podmienky získania najmenej jedného roka zamestnania. Za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31. decembra 2003, ak toto obdobie policajti, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu 2) a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu (§ 40 až 45 a § 101 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov).

35. Zákonom č. 547/2010 Z. z. o začlenení Železničnej polície do Policajného zboru a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinným dňa 1.1.2011 Železničná polícia sa začleňuje do Policajného zboru (§ 1). Príslušníci Železničnej polície sa stávajú príslušníkmi Policajného zboru; ich služobný pomer podľa osobitného predpisu¹⁾ sa zachováva (§ 2 ods. 1). Ak sa v iných všeobecne záväzných právnych predpisoch používajú slová "Železničná polícia" alebo "príslušník Železničnej polície", rozumie sa tým "Policajný zbor" alebo "príslušník Policajného zboru" (§ 3 ods. 2).

36. Podľa čl. 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach číslo 128 (publikovaného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb.) ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, s výnimkou rodinných prídavkov, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

37. Skutkové zistenia vyplývajúce z administratívneho spisu potvrdzujú, že žalobca žiadal priznať starobný dôchodok žiadosťou spísanou dňa 03.06.2016 odo dňa 01.06.2016 dovŕšením veku 62 rokov dňa XX.XX.2016. Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6.7.2016 podľa ust. § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietla žiadosť žalobcu o starobný dôchodok z dôvodu, že nespĺnil podmienku potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia na vznik nároku na starobný dôchodok, keď ku dňu 31.05.2016 získal 4175 dní obdobia dôchodkového poistenia, t.j. 11 rokov a 160 dní obdobia dôchodkového poistenia. Na základe odvolania žalobcu proti prvostupňovému správne rozhodnutia generálny riaditeľ žalovanej podľa § 218 ods. 2 zákona o sociálnom poistení rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5.10.2016 odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovni potvrdil. Ministerstvo vnútra SR listom č. SPOU-OSZ-720-008/2016-VZ z 11.5.2016 potvrdil, že žalobcovi bol od 1.6.2010 priznaný výsluhový dôchodok, pričom mu bola zhodnotená doba výkonu základnej vojenskej služby od 2.4.1973 do 28.3.1975 v III. pracovnej kategórii, doba služobného pomeru príslušníka Zboru ozbrojenej ochrany železníc od 1.2.1983 do 28.5.1992 v III. pracovnej kategórii, doba služobného pomeru príslušníka železničnej polície od 29.5.1992 do 31.5.2010 v III. pracovnej kategórii; na určenie sumy priznanej dávky bola zhodnotená doba služobného pomeru v rozsahu 29 rokov a 123 dní; služobný pomer žalobcu nebol ukončený z dôvodu racionalizačných a organizačných opatrení a nebol ukončený ani z dôvodu trvalej straty spôsobilosti vykonávať prácu vzhľadom na jeho zdravotný stav.

38. Základom pre posúdenie zákonnosti rozhodnutí žalovanej o nároku žalobcu na priznanie starobného dôchodku podľa zákona o sociálnom poistení z dôvodu splnenia vekovej podmienky 62 rokov bolo potrebné riešiť výklad niektorých pojmov, upravených v zákone o sociálnom poistení v spojitosti so zabránením diskriminácie.

39. Z právnych úprav, týkajúcich sa sociálneho poistenia (zabezpečenia) rôznych skupín poistencov jednoznačne vyplýva, že všeobecný systém sociálneho poistenia a osobitný systém sociálneho poistenia (zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov) sú založené na základe hodnotenia dôb poistenia (zamestnania) pre dávky dôchodkového poistenia.

40. Kým zákon o sociálnom poistení upravuje nároky poistencov zo všeobecného systému sociálneho poistenia a jeho cieľom je zabezpečiť, aby doby poistenia boli poistencovi pre vznik nároku na dávky podmienené dosiahnutím veku alebo v dôsledku jeho nepriaznivého zdravotného stavu boli riadne zohľadnené, osobitné právne úpravy, používané v osobitnom systéme sociálneho poistenia obsahujú len úpravu, ktorá zabezpečuje užší okruh dávok dôchodkového poistenia a zohľadňuje ako dobu poistenia iba dobu výkonu služby (prípadne náhradnú dobu výkonu služby). Osobitný systém poistenia príslušníkov ozbrojených zborov neobsahuje úpravu starobných dôchodkov, sirotských a vdovských dôchodkov, ktoré by zohľadňovali dobu ich poistenia v celom rozsahu, a to aj v civilnom zamestnaní, ale obsahuje len úpravu výsluhových dôchodkov, sirotských výsluhových dôchodkov, vdovských výsluhových dôchodkov a invalidných výsluhových dôchodkov, ktoré sú založené len na hodnotení

doby služby poistenca a vôbec nehodnotí dobu poistenia, ktorú poistenci získali vo všeobecnom systéme. V dôsledku tejto skutočnosti potom vychádza záver, že poistenci osobitného systému sociálneho zabezpečenia sú vylúčení z pôsobnosti zákona o sociálnom poistení len v rozsahu, zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme (s výnimkou prípadov podľa § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ktorým sa pre nárok na tieto dávky hodnotí aj so započítaním doby služby v ozbrojených silách v celom rozsahu), ale nie v časti, upravujúcej nárok na starobný, predčasný starobný, invalidný, sirotský, vdovský alebo vdovecký dôchodok.

41. V dôsledku súbežného uplatňovania týchto systémov tak nesprávnym a výlučne gramatickým výkladom zákona dochádza k diskriminácii poistencov osobitného systému, lebo žalovaná im niektoré doby poistenia nehodnotí vôbec, alebo im ich hodnotenie odsúva a aj mení podmienky alebo odníma výhody, poskytované poistencom v osobitnom systéme sociálneho poistenia.

42. Takýto postup, pri ktorom sa nehodnotia príslušníkom ozbrojených zborov v čase vzniku nároku na výsluhovú dávku všetky doby poistenia však právna úprava, pri ktorej došlo k odčleneniu dôchodkového zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov do osobitného systému nemala za cieľ. Nová právna úprava, obsiahnutá v zákone o sociálnom poistení tiež nemala za cieľ vylúčiť tieto zvýhodnenia a vyžadovať, aby zvýhodnené zamestnanie znemožnilo pri posudzovaní vzniku nároku na dávku podľa zákona o sociálnom poistení zohľadniť celú dobu poistenia (bez ohľadu na skutočnosť, v ktorom systéme ju poistenec získal) a vyžadovať od zamestnanca nadobudnutie doby poistenia výlučne podľa ustanovení zákona o sociálnom poistení vo všeobecnom systéme tak, akoby poistenec bol poistený výlučne len za podmienok, uvedených v zákone o sociálnom poistení, pričom tieto podmienky sú stanovené pre iné kategórie zamestnaní a akoby v ostatnom období nebol poistený vôbec.

43. V záujme vysvetlenia správnej aplikácie zákona o sociálnom poistení aj v danej veci bolo preto potrebné skúmať pôsobnosť zákona o sociálnom poistení na tých poistencov, ktorí boli v určitom období poistení v inom dôchodkovom systéme na Slovensku. Pri posudzovaní tejto skutočnosti treba vziať zreteľ aj na skutočnosť, že nesprávnou aplikáciou zákona o sociálnom poistení dochádza k zhoršovaniu dôchodkového postavenia práve tých poistencov, ktorým v čase vzniku poistného vzťahu a aj počas jeho trvania právna úprava mala zabezpečovať komplexne výhodnejšie postavenie s prihliadnutím na náročné špecifiká ich služby. Absolútne vylúčenie hodnotenia doby poistenia zo všeobecného systému u tých poistencov, ktorí získali dávky dôchodkového poistenia (zabezpečenia) v inom systéme sociálneho poistenia a nie v systéme všeobecnom, má za následok horšie zaobchádzanie s nimi, ako s poistencami, ktorí sú poistení v zahraničných systémoch sociálneho poistenia a u ktorých samotná poisťovňa vôbec nepochybuje o spôsobe výpočtu ich dôchodkových dávok spôsobom krátenia, ktorý zabezpečuje primerané poistné plnenie za obdobia, v ktorých boli poistení na Slovensku po zohľadnení dôb poistenia v iných systémoch. Postupom žalovanej sa napríklad pri dosiahnutí dôchodkového veku a započítaní dôb poistenia, získaných len vo všeobecnom systéme vymeriava poistencom dôchodok vo výške, akoby celkovo boli poistení len po krátky čas, a tým sa znižuje ich osobný mzdový bod a následne aj výška dôchodku. Nad akúkoľvek pochybnosť je takýto postup pre poistencov, ktorí získali časť poistenia v oboch systémoch nevýhodnejší, ako keby sa im pre vznik nároku hodnotila celá doba poistenia a poskytla sa im len zvyšná časť dôchodku, zodpovedajúca dobe poistenia vo všeobecnom systéme. Správne preto žalovaná musí pri rozhodovaní o nárokoch poistencov, ktorým bola priznaná niektorá z dávok výsluhového zabezpečenia poistencov osobitného systému najprv vypočítať teoretickú výšku dôchodku, ktorá by im patrila vtedy, ak by všetky doby poistenia získali vo všeobecnom systéme, následne vypočítať teoretickú výšku dôchodku, ktorá by im patrila po zhodnotení doby poistenia v osobitnom systéme a odpočítať ju od teoretickej výšky dôchodku, vypočítanej pri zohľadnení celej doby poistenia a až takto vypočítaná dávka môže zachovať všetky oprávnené nároky uvedených poistencov osobitného systému a nebude poškodzovať Sociálnu poisťovňu.

44. Zákon o sociálnom poistení nestotožňuje definíciu poistenca podľa § 6 zákona o sociálnom poistení s úpravou poistenia a obdobia dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 2 a § 255 zákona o sociálnom poistení. Ustanovenie § 1 ods. 3 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov preto nebráni

vzniku nároku na starobný dôchodok vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia aj príslušníkovi ozbrojeného zboru alebo ozbrojených síl, ktorý dosiahol dôchodkový vek podľa zákona o sociálnom poistení, splnil podmienky nároku na niektorú z výsluhových dávok a získal k tomuto dňu akúkoľvek hodnotiteľnú dobu poistenia vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia (nie dobu poistenia, vyžadovanú u poistenca, ktorý bol poistený výlučne vo všeobecnom systéme).

45. Úmyslom zákonodarcu bolo zákonom č. 328/2002 Z. z. poskytnúť policajtom výsluhový dôchodok, resp. naďalej poskytovať dovtedy priznané výsluhové príspevky ako dávky, ktoré majú povahu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia až od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení (zabezpečení). Z čl. 19 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128), ktorý bol Československou socialistickou republikou ratifikovaný 11.01.1990 a vyhlásený pod č. 416/1991 Zbierky zákonov („Dohovor“) priamo vyplýva nárok na zachovanie starobného dôchodku po celú dobu sociálnej udalosti, teda počas celého života po prežití ustanoveného veku. Dohovor č. 128 má charakter medzinárodnej zmluvy, ktorá priamo zakladá právo fyzických osôb na zachovanie nároku na starobný dôchodok, a teda na jeho vykonanie nebolo potrebné prijať osobitný zákon. Príslušné ustanovenia Dohovoru majú prednosť pred zákonom č. 461/2003 Z. z. a sú priamo záväzné aj pre žalovanú.

46. Za takýchto okolností potom priznanie výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z. z. nevylučuje, aby obdobie výkonu služby profesionálneho vojaka (policajta a vojaka prípravnej služby) nebolo považované za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení, ktoré je významné pre zistenie výšky dôchodku. Vylúčenie tohto obdobia sa vzťahuje len na určenie výšky invalidného výsluhového dôchodku, invalidného dôchodku alebo čiastočne invalidného dôchodku podľa § 40 až 45 a § 101 zákona č. 328/2002 Z. z. tak, že za túto dobu poistenia nepatrí zodpovedajúca časť dôchodku poistenca, ktorý bol pred priznaním týchto dávok poistený v osobitných systémoch dôchodkového poistenia. Pri takomto postupe odporkyňa poskytne dávku dôchodkového poistenia len za obdobie, počas ktorého jej bolo za poistenca zaplatené poistné a poistenca na jeho dôchodkových nárokoch neukráti.

47. Výsluhový dôchodok, priznaný ako dávka sociálneho zabezpečenia podľa zákona č. 328/2002 Z. z. môže od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení) plniť funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia (poistenia) len vtedy, ak jeho výška zodpovedá výške starobného dôchodku, primeranej dobe trvania služobného pomeru.

48. Pri určení výšky starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia (poistenia) je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, ktoré boli zhodnotené na účely výsluhového dôchodku a v nich dosiahnuté hrubé zárobky a to bez ohľadu na skutočnosť, v akom rozsahu a v akej kategórii funkcií bola doba výkonu služby hodnotená. Až po takom stanovení výšky starobného dôchodku možno sumu starobného dôchodku krátiť v pomernej časti, zodpovedajúcej zhodnotenej dobe služby, najviac však o sumu výsluhového dôchodku. Záver žalovanej, že postup v súlade s čl. 33 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach sa vzťahuje len na tie situácie, keď poistenec získal dobu služby v 1. alebo 2. kategórii funkcií v potrebnom rozsahu pre zachovanie nároku na zníženie dôchodkového veku, je preto mylný.

49. Žalovaná pri rozhodovaní o žiadosti žalobcu na starobný dôchodok zohľadnila len prvú časť z citovaných ustanovení § 255 ods. 5 a § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení a nevysporiadala sa s dôsledkami skutočností, že žalobcovi bol priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z. pri zhodnotení doby služby 29 rokov a 123 dní, nechala bez povšimnutia, že žalobca k 31.05.2016 získal 11 rokov a 160 dní obdobia dôchodkového poistenia, argumentujúc, že v období trvania služobného pomeru u zamestnávateľa Železničná polícia generálne riaditeľstvo Bratislava, nebol zaradený do I. alebo II. Kategórie funkcií a bol mu priznaný výsluhový dôchodok od 1. júna 2010, na nárok ktorého mu bola zhodnotená celá doba výkonu služby zaradená do III. pracovnej kategórie nie je možné predmetné obdobie služobného pomeru v súlade s § 60 a § 255 hodnotiť ako obdobie dôchodkového poistenia pre

vznik nároku na starobný dôchodok, pričom sa nijak v odôvodnení rozhodnutí nevysporiadala, či a akým spôsobom bolo vyhodnotené práve obdobie 11 rokov a 160 dní obdobia dôchodkového poistenia vo vzťahu k nároku žalobcu na starobný dôchodok. Postupom žalovanej uvedené obdobie by tak nebolo zhodnotené pre účely starobného zabezpečenia žalobcu zo žiadneho systému sociálneho zabezpečenia (poistenia). Postupom žalovanej by sa doby poistenia žalobcu ako poistenca stratili a neboli by v žiadnom zo systémov zohľadnené, čo nezodpovedá ani zámeru zákona. Uvedená vada odôvodnenia rozhodnutia žalovanej spôsobuje jeho nezrozumiteľnosť majúce za následok jeho nepreskúmateľnosť, ktorá skutočnosť sama osebe spôsobuje jeho nezákonnosť, a je preto dôvodom na jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie.

50. Náležité odôvodnenie rozhodnutia (tak súdu, ako aj orgánu verejnej správy je súčasťou práva účastníka na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky. Kasačný súd v danej súvislosti upriamuje pozornosť na to, že problematike týkajúcej sa povinnosti súdu, ako aj orgánu verejnej správy náležite zdôvodniť svoje rozhodnutie venoval značnú pozornosť vo svojej judikatúre aj Ústavný súd Slovenskej republiky - napr. v náleze č. sp. zn. IV. ÚS 1/02, IV. ÚS 115/03, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 243/07, I. ÚS 114/08, III. ÚS 36/2010. V súvislosti s problematikou odôvodnenia rozhodnutia kasačný súd poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 825/2016 zo dňa 28. februára 2017, v ktorom ústavný súd konštatoval, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho konania, čo jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Kasačný súd upriamuje pozornosť na to, že problematike týkajúcej sa povinnosti súdu (aj orgánu verejnej správy) náležite zdôvodniť svoje rozhodnutie Ústavný súd Slovenskej republiky venoval značnú pozornosť aj v ďalšej svojej judikatúre - napr. v náleze č. sp. zn. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 243/07, I. ÚS 114/08, III. ÚS 36/2010.

51. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že rozhodnutia žalovanej sú v rozpore so zákonom o sociálnom poistení a pokiaľ správny súd napadnutým rozhodnutím prisvedčil právnomu názoru žalovanej posudzovanú vec nesprávne právne posúdil podľa § 440 písm. g/ SSP.

52. Správny súd, ako aj žalovaná v danom prípade vybočili z judikatúry najvyššieho súdu. Najvyšší súd Slovenskej republiky k problematike poistného obdobia vo vzťahu rozhodovania o nároku na starobný dôchodok pri zohľadnení dávok sociálneho zabezpečenia v starobe z osobitného systému zaujal stanovisko publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. V rozhodnutí publikovanom pod č. 83/2013 Zbierky najvyšší súd prijal stanovisko: „Priznanie výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nevyklučuje, aby obdobie výkonu služby profesionálneho vojaka (policajta a vojaka prípravnej služby) bolo považované za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ktoré je významné pre zistenie výšky dôchodku.“ V danom prípade ide o rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. augusta 2011 sp. zn. 7So/138/2011.

53. Najvyšší súd poukazuje tiež na zovšeobecnený právny názor najvyššieho súdu uvedený v rozhodnutí č. R 55/2011 zverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky „Pri určení starobného dôchodku je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby hodnotené na účely príspevku za službu. Až po takomto stanovení výšky starobného dôchodku možno sumu starobného dôchodku krátiť o sumu príspevku za službu považovanú za výsluhový dôchodok“ - rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 9So 214/2008 z 28.10.2009.

54. Najvyšší súd vychádzajúc z prijatých stanovísk rozhodoval v obdobnej veci rozsudkom sp. zn.

9So/138/2011 z 22. augusta 2012, v ktorom konštatoval, že „odporkyňa po zohľadnení všetkých období dôchodkového poistenia a všetkých osobných vymeriavacích základov mala povinnosť vypočítať sumu dôchodkovej dávky, ktorá by sa mala znížiť o sumu zodpovedajúcu obdobiu dôchodkového poistenia, ktorým je doba služby zhodnotená na určenie sumy príspevku alebo výsluhového dôchodku za celé roky poistenia, čo by zodpovedalo čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach uverejneného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. Za primerané (s odkazom na čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky) pritom označil také hmotné zabezpečenie, ktoré zodpovedá celej dĺžke poistenia bez ohľadu na to, či poistenie bolo získané v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia (ktorý sa vyčlenil zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia) alebo iba vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.“

55. Vychádzajúc zo skutkových okolností posudzovaného prípadu vyplývajúcich z administratívneho spisu, poukazom na závery uvedené vyššie, najvyšší súd v danej veci považoval námietky žalobcu uvedené v žalobe a následne v kasačnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu za dôvodné, ktoré spochybnili vecnú správnosť napadnutých rozhodnutí žalovanej a ich súladnosť so zákonom. Z uvedených dôvodov kasačný súd vyhovel kasačnej sťažnosti a podľa § 462 ods. 2 SSP napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobou napadnuté rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

56. O náhrade trov konania kasačný súd rozhodol v zmysle § 467 ods. 1, 2 SSP. Žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania pred krajským súdom a nárok na náhradu trov kasačného konania v zmysle § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP, pretože v konaní súdneho prieskumu rozhodnutí žalovanej bol žalobca v celom rozsahu úspešný.

57. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.